



DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER  
AKADEMIRAADET

Akademiraadets opgave er at fremme kunsten og rådgive staten i kunstneriske spørgsmål

Københavns Universitet  
Att.: Rektor Henrik C. Wegener  
Nørregade 10  
Postboks 2177  
1017 København K

Charlottenborg den 22. juni 2017  
(05.15)

**Sonningprisen 2018**

Akademiraadet skal herved henvise til brev af 24. maj 2017, hvori Universitetet indkalder forslag til modtageren af næste års Sonningpris.

Akademiraadet fremsender hermed forslag om at:

Sonningprisen 2018 tildeles  
**den danske filminstruktør og manuskriptforfatter**  
**Lars von Trier**  
født 1956 i København.

Meget få, om nogen, nulevende europæisk filmskaber har haft så vedholdende og skelsættende betydning for nyere europæisk film som Lars von Trier. I herved fire årtier har han indtaget rollen som en af Europas vigtigste og mest banebrydende fornyere. De fleste har en holdning til Lars von Triers film. For nogle står han som indbegrebet af en provocateur, for andre et gudsbenådet geni. Som den betydelige filmkunstner han er, deler han vandene, - men tam og ligegyldig er han dog aldrig.

Hvor andre filmkunstnere kredser om de samme temaer og i princippet skaber variationer over den samme grundfilm igen og igen, er Triers oeuvre anderledes komplekst og uforudsigeligt. Han har bevidst taget mange forskellige genrer op: katastrofefilm, melodrama, musical, thriller, horror, komedie. Altid har han formået at give dem sin helt egen drejning og fortolkning. Ved stædigt at tage udgangspunkt i filmkunstens forskellige genrer som en slags benspænd eller prædefinerede regelsæt, har Lars von Trier så meget desto mere kunnet udfordre grænserne for den enkelte genres iboende logik og dogmatik. I den forstand er han en grænsesøgende og grænseoverskridende kunstner og placerer sig selvsikkert og selvbevidst et helt andet sted end den stadigt mere kommercialiserede filmmainstream. Alligevel, eller måske netop derfor, har han formået at gøre sine, ofte krævende, film vedkommende og er elsket af et stort verdensomspændende publikum.

Lars von Trier eksperimenterede allerede i sin tidlige ungdom med film og gik på Den Danske Filmskole 1979-83. Ser man ned over listen af Lars von Trier-film skabt siden afgangsfilmene "befrielsesbilleder" fra Filmskolen i 1982, grupperes filmene i små sæt eller trilogier af individuelle, men relaterede værker.

Allerede i Lars von Triers egentlige spillefilmsdebut - *The Element of Crime* (1984) – var det tydeligt, at der var tale om en ny særegen auteur i europæisk film. Filmens stilsikre dystopiske æstetik gjorde

med et slag Lars von Trier til et varmt emne i den internationale filmverden. Selvom Trier selv var overbevist om at filmen kvalificerede sig til De Gyldne Palmer i Cannes, måtte han "nøjes" med festivalens tekniske pris. Meget kendetegnende for Triers tidlige film, var også *Forbrydelsens Element* præget af en yderst kontrolleret teknisk ekvilibriste og perfektioneret dommedagsæstetik. Filmen blev efterfulgt af *Epidemic* (1987) og *Europa* (1991) som tilsammen udgør Triers såkaldte *Europa-trilogi* om et forslået Europa i henholdsvis fremtid, nutid og fortid.

I 1994 kom tv-serien *Riget*, som på mange måder blev et foreløbigt vendepunkt i Triers oeuvre. Hvor de tidlige eksperimenter før, under og i perioden efter Filmskolen bar præg af, hvad han selv har beskrevet som, en "sygelig trang til perfektionisme" hvad angår såvel udtryk som dramaturgi, vælger han i *Riget*, at give slip på dele af kontrollen. F.eks. lader han nu lyssætning, billedkomposition, blikretning mm. være op til tilfældet. Han har selv peget på den metodiske forskel i selve måden, man kan bruge kameraet på: Enten som *framing* eller *pointing*. Den kontrollerede framing-metode, hvor alle detaljer nøje er planlagt og iscenesat, skaber formalisme, mens den mere ukontrollable pointing-metode, hvor kameraet observerer skuespillerne og handlingen, skaber realisme.

Med *Riget* udfordrede Trier med andre ord sin egen trang til kontrol og æstetisk perfektion, til fordel for en mere upoleret realisme, hvor personskildring og fortælling bliver de bærende elementer. Med *Breaking the Waves* (1996), *Idioterne* (1998), *Dancer in the Dark* (2000) og *Dogville* (2003) blev metodeskiftet endnu mere udtalt, og her var det da også Trier selv, der hovedsageligt førte kameraet.

I det hele taget har forholdet mellem kontrol og kontroltab været en tilbagevendende figur i Lars von Triers samlede oeuvre. I filmen *De fem bispænd*, som han i 2003 lavede sammen med Jørgen Leth, blev dette sat på spidsen. Trier lod Jørgen Leth genindspille sin egen film *Det Perfekte Menneske* (1967) fem gange, underlagt en række regler og bispænd, som tvang Leth til at frigøre sig fra sine egne dogmer om hvordan en film skulle skrues sammen. Med et glimt i øjet, fik Trier med andre ord Leth til at arbejde på samme måde som Trier selv yndede: I et spændingsfelt mellem en række selvpålagte regler og det kunstneriske mulighedsfelt sådanne begrænsninger omvendt åbner op for.

Triers seneste tre film *Antichrist* (2009), *Melancholia* (2011) og *Nymphomaniac* (2013) er blevet kaldt hans *depressions-trilogi* og sikkert er det da, at Trier har befundet sig i en årelang krise, som på et tidspunkt gjorde det umuligt for ham at lave film. Han har selv sagt, at *Antichrist* var "en test, som skulle vise om han nogensinde kom til at lave flere film." Både *Antichrist* og de efterfølgende to film *Melancholia* og *Nymphomaniac* kan ses i lyset af Triers personlige sindstilstand, men er ikke desto mindre ligeså vedkommende, komplekse og udfordrende som hans tidligere film.

Netop nu er Lars von Trier i gang med optagelserne til sit næste filmprojekt: *The House That Jack Built*. En film om en hyperintelligent seriemorder, set fra morderens point-of-view. Man fornemmer allerede konturerne af et nyt uafrysteligt Lars von Trier-værk.

For sit skelsættende og uforudsigelige arbejde som filmkunstner og en enestående perlerække af uundværlige film, ønsker Akademiraadet at nominere Lars von Trier til Sonningprisen 2018.

Med venlig hilsen  
Akademiraadet

Milena Bonifacini  
formand